

Asia: VN/31537/2024

Lausuntopyyntö vesienhoitoasetuksen muuttamista koskevasta luonnoksesta ja ympäristöarvioinnista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Uusi vesienhoitolaki tuli voimaan 1.1.2025. Lakiin tulivat mukaan uudet säännökset vesien tilan ympäristötavoitteista vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä.

Lausuttavana olevan vesienhoitoasetusluonnoksen keskeisenä sisältönä on tarkentaa laintasoista sääntelyä sekä varmistaa, että perustuslain 80 §:n edellyttämät säännökset sisältyvät velvoittavaan lainsäädäntöön. Tässä muutoksessa vesipuitedirektiiviin perustuvia vesienhoidon suunnittelussa keskeisiä luokittelussa sovellettavia säännöksiä tarkistettaisiin ja lisättäisiin. Nämä koskevat pinta- ja pohjavesien ominaispiirteiden selvittämistä, eräitä määritelmiä, pintavesityyppejä, pintaveden ekologisen tilan luokittelua, biologisen tekijän tilan luokittelua sekä pintavesityyppien vertailuolojen ja tyyppikohtaisten raja-arvojen määrittämistä. Asetukseen tehtäisiin myös vesienhoitolain muutoksen 996/2024 vuoksi tarpeelliset päivitykset.

Bioenergia ry kannattaa asetusmuutoksen tavoitteeksi asetettuja, ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä lisääviä muutoksia. Vesien tilan arviointia koskevaa sääntelyä on tarpeen selkeyttää, ja täsmentää vesien tilan tavoitteita sekä säännöksiä, jotka liittyvät vesimuodostuman heikentämättömyyden arviointiin. Periaatteessa on hyvä, että keskeiset suunnitteluperusteet siirtyvät näin oppaista sitovaan lainsäädäntöön, mikä voi parantaa lupamenettelyn ennakoitavuutta ja vesien tilan arviointimenettelyn läpinäkyvyyttä.

Vesien luokittelun muuttuessa tulisi selkeästi kuvata, mistä muutokset johtuvat. Onko siis vesien tila aidosti muuttunut vai johtuuko osa muutoksesta luokittelumuutoksesta? Muutokset eri laatutekijöissä tulisi aina avata.

Koska vesimuodostuman tila määräytyy jatkossa aina heikoimman laatutekijän tilan perusteella, niin yksittäisten vesimuodostumien tila voi arvioinnissa alentua. Mikäli dataa on riittävästi ja arviointi varmalla pohjalla, niin vesienhoitotoimia ja myös niiden kustannuksia voidaan kohdentaa tehokkaammin. Lähtökohtana tulee olla, että tulonmenetykset korvataan alueen toimijoille. Tarkempi ja perusteltu kohdentuminen on myönteistä paitsi toimijoiden tasolla niin myös yleisemmin yhteiskunnan tahtotilan kannalta vesien hyvään tilaan saamiseksi.

Asetusluonnos esittää pinta- ja pohjavesien ominaispiirteiden selvittämistä (3.2 §). Tämä on kannatettavaa. Suomessa, runsaiden vesimuodostumien maassa pienemmistä latvavesistä ja vähäisistä vesimuodostumista ei kuitenkaan ole tarpeeksi mittaushistoriaa tai ylipäänsä mittaustietoa, mikä johtaa yleistämiseen ja niiden tarkasteluun ryhmittäin. Jotta kunkin vesimuodostuman ominaispiirteet voitaisiin ottaa tarkasti huomioon ja kohdentaa vesienhoitotoimia oikein, vesimuodostumakohtaisia mittauksia täytyy lisätä, jotta yleistävää ryhmittelyä ja asiantuntija-arvioita voitaisiin vähentää.

”Vertailualueen” määrittelyssä on syytä käyttää hyväksyttyä, perustelumuiotiossakin mainittua EU:n ja jäsenmaiden toimeenpanostrategian määritelmää eikä tulkita sitä epämääräisesti toteamalla 9 §:ssä vertailualueesta, että se on ”riittävä joukko ihmistoiminnan vähiten vaikuttamia vesimuodostumia”.

Asetusluonnoksen 12 § on keskeinen koko esityksessä. Siinä säädetään biologisen tekijän tilan luokittelusta. Koska näiden arviointi on monivaiheista ja vankkaa datapohjaa vaativa, niin laskennan sääntöjen olisi oltava selkeät ja läpinäkyvät, jotta viranomaiset ja toiminnanharjoittajat pystyvät laskemaan laatutekijöiden tilaa yhtenevällä tavalla, jotta laskennasta ei aiheudu virheitä lopulliseen vesimuodostuman tila-arvioon. Luokittelun tietojärjestelmään on kirjattava tarkasti kaikki mahdollinen tietoa, jotta tila-arviointi olisi läpinäkyvää ja tiedettäisiin jatkossakin, miten tulokseen on päästy. Bioenergia ry:n mielestä ehdotettu 6 vuoden seurantajakso on sopiva - se ei saa olla juuri tätä pidempi. Muutoin vesimuodostuman tilan muutoksia ei saada näkyviin.

Bioenergia ry näkee hyvänä, että asetusluonnokseen ja sen 12 b §:ään sisältyy osallistumista koskeva säännös. Sen mukaan Suomen ympäristökeskuksen on kuultava keskeisiä viranomaisia ja muita tahoja vertailuolujen ja raja-arvojen määrittelyssä. Näin myös elinkeinoelämän järjestöille tulee mahdollisuus antaa näkemyksensä. Prosessin avoimuus mahdollistaa paikallistiedon huomioimisen tarvittavilta osin mm. vertailuolujen määrittämisessä. Koska niissä tapahtuu ainakin vähittäisiä muutoksia, niin näiden huomioon ottaminen on olennaista. Pidämme tarkoituksenmukaisena ehdotettua menettelyä, että vertailuolotietoja ja luokkarajoja tarkistetaan säännöllisesti vähintään 6 vuoden välein vesienhoitosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä. Näin kertyvä mittaustieto ja uusien tieteellinen tieto voidaan parhaiten ottaa huomioon tarkistuksessa.

Salo Hannu
Bioenergia ry